

УДК: 378.016:64

UDC: 378.016:64

Кудря Оксана Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент
ORCID: 0000-0002-4602-9883

Kudria Oksana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate professor
ORCID: 0000-0002-4602-9883

Срібна Юлія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук
ORCID: 0000-0003-3846-3871

Sribna Yuliia, Candidate of Pedagogical Sciences
ORCID: 0000-0003-3846-3871

**ЗМІСТОВІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ
ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕХНОЛОГІЯ ПОБУТОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ»**

**CONTENT AND METHODOLOGICAL
ASPECTS OF STUDYING THE
DISCIPLINE
"TECHNOLOGY OF HOUSEHOLD
ACTIVITIES"**

У статті розглядаються питання підготовки майбутніх учителів до навчання учнів технології побутової діяльності, аналізуються особливості вивчення студентами основ домашнього господарювання. Визначено механізм здійснення змістового наповнення навчальної дисципліни «Технологія побутової діяльності» на основі інтеграції знань.

Проведено аналіз шкільних програм трудового навчання, літературних джерел з проблематики ведення домашнього господарства та побутової діяльності, підручників і навчально-методичних посібників. Визначено змістове наповнення навчальної дисципліни «Технологія побутової діяльності».

У статті розглянуто особливості методики викладання навчальної дисципліни при очному і дистанційному

This article deals with the training future teachers in teaching technology of household activity to pupils. The peculiarities of basics housekeeping studying are analyzed. The mechanism of filling the content of the discipline "Technology of household activities" is based on the integration of knowledge.

School programs of labor education, literary sources on the problems of housekeeping and household activities, textbooks and manuals are analyzed. The content of the discipline "Technology of household activities" is determined.

The article considers the peculiarities of the methodology of teaching the discipline in classroom and distance learning. distance learning is focused on information and computer technology.

навчанні. В умовах сьогодення дистанційне навчання зорієнтоване на інформаційно-комп'ютерні технології.

Ключові слова: трудове навчання, технологія побутової діяльності, навчальний процес, основи домашнього господарювання, методика викладання дисципліни.

Keywords: labor training, technology of household activity, learning proces, basics of housekeepin, methods of teaching the discipline.

Постановка проблеми. Важливого значення в умовах сьогодення набуває питання фахової підготовки майбутніх учителів, формування у них знань фактичного матеріалу та знань з методики навчання учнів основам технології побутової діяльності. Майбутній учитель технологій повинен уміти застосовувати знання про вітчизняний і зарубіжний досвід ведення домашнього господарства для розв'язання практичних завдань керування домом; застосувати наукові методи і принципи формування домашнього середовища.

Актуальність означеного вище питання підтверджується введенням до навчальної програми трудового навчання розділу «Технологія побутової діяльності», яким передбачено опанування учнями основ побутової культури, ознайомлення їх з технологіями побутової діяльності, формування навичок соціально-побутового орієнтування та підготовки до життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розкриття сутності сучасної моделі домашнього господарства здійснює ряд науковців – Е. Кульбацкий, Г. Ганьшина, А. Короткова, І. Рябова. У ряді статей О. Лихолат висвітлена проблематика підготовки майбутніх вчителів за спеціалізацією «Основи домашнього господарювання», приділено увагу питанню екологізації курсу «Технології побутової діяльності» у підготовці вчителя технологій. Впродовж останнього десятиліття була видана навчально-методична література (Т. Гриценко, Т. Іщенко, Т. Мельничук, Л. Денисенко) з питань навчання учнівської та студентської молоді основам побутової культури. Я.Цибульком, Ю. Руднєвою, О. Овчинніковою, Н. Климовим розроблено ряд факультативних курсів з основ домашнього господарювання та побутової діяльності.

Формування цілей статті. Розглянути особливості змістового наповнення навчальної дисципліни «Технологія побутової діяльності» та методики її викладання в умовах дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливого значення набуває у процесі підготовки майбутніх вчителів технологій їх фахова підготовленість до навчання учнів основам побутової діяльності. Вирішення цього питання вібувається комплексно.

Формування у студентів фактичних знань за даним напрямом відбувається під час опанування ними навчальної дисципліни «Технологія побутової діяльності». Відповідно до навчального плану дана навчальна дисципліна вивчається студентами на 3 курсі впродовж п'ятого та шостого семестрів.

Для визначення механізмів здійснення змістового наповнення даної навчальної дисципліни ми звернулись до сучасних тенденцій в галузі освіти стосовно нових підходів щодо вирішення питань формування та оновлення змісту навчальних дисциплін з метою підвищення їх дидактичної ефективності та забезпечення можливості реалізації засобами їх змісту навчально-виховних завдань, особливо важливих в умовах сьогодення.

Аналіз літератури даного спрямування показав, що значна увага приділяється інтеграції наукових знань (С. Гончаренко, Н. Буринська, І. Бех). На даний час є значна кількість досліджень різних аспектів інтеграції в навчальному процесі: сутність інтеграції досліджували В. Берзукова, С. Васильєва, І. Зверєв, форми і види інтеграції, шляхи її реалізації – Г. Батуріна, В. Ільченко, Н. Розумовський.

Завдяки інтеграції, як відзначає Н.Костюк, відбувається підвищення ємкості, цілісності і інформаційної ємності знання, рівня його узагальненості і комплексності, і як результат цього – зростання, розширення його евристичних можливостей, що виражається у переході знання на більш високий рівень розвитку.

Звертаючись до конкретних механізмів інтеграції, відмітимо, що «інтеграція виникає у тому випадку, коли існують раніше у чомусь розрізнені елементи і є передумови для їх об'єднання; об'єднуються ці елементи не сумативно, а через синтез, і результатом такого об'єднання є певні система, що характеризується цілісністю» [3, с.64]. У випадку з досліджуваним нами змістом навчального матеріалу з питань побутової культури інтеграція знань є механізмом формування змісту навчальної дисципліни «Технологія побутової діяльності».

Змістове наповнення дисципліни «Технологія побутової діяльності» формувалося на основі проведеного аналізу шкільних програм трудового навчання, літературних джерел з проблематики ведення домашнього господарства та побутової діяльності, підручників і навчально-методичних посібників за даним напрямом. Зупинимось на них детальніше.

В першу чергу ми проаналізували програми трудового навчання. Визначили місце навчального матеріалу з основ побутової діяльності в змісті трудового навчання учнів 5-9 класів. Було з'ясовано, що вперше виокремлено цілий розділ під назвою

«Технологія побутової діяльності» у новій редакції програми трудового навчання («Програма Трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи» за загальною редакцією В. К. Сидоренка, Н. І. Боринець), за якою почали навчати учнів з 2013-2014 н.р. Вказана навчальна програма з трудового розроблялася відповідно до вимог Державного стандарту базової та повної загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392, і Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів.

В даній програмі зазначалося, що розділ «Технологія побутової діяльності» введено з тією метою, щоб учні змогли набути корисних навичок під час навчального процесу. Теми, передбачені для опанування учнями в рамках цього розділу, представлено нижче.

Теми для 5-го класу: «Технологія безпечного користування побутовими електроприладами», «Культура споживання їжі. Етикет за столом», «Елементи грамоти споживача». Теми для 6-го класу: «Технологія збереження поживних речовин у продуктах харчування», «Технологія догляду за житлом», «Технологія догляду за волоссям». Теми для 7-го класу: «Основи технології малярних робіт», «Маркування споживчих товарів». Теми для 8-го класу: «Технологія вибору одягу і взуття та догляду за ними», «Мистецтво вибору зачіски». Теми для 9-го класу: «Технологія проектування власного стилю», «Мистецтво макіяжу». До кожної теми у програмі вказувалися її основні структурні елементи, а також уміння навички, яких повинні були набути учні у процесі її опанування.

Отже, навчальний матеріал з основ побутової діяльності в змісті трудового навчання учнів був представлений вищенаведеними темами. Узагальнивши його, можна виділити такі основні змістові лінії: культура побуту, елементи споживчих знань, культура зовнішності, основи етикету.

Оновлення програми трудового навчання відбулося у 2017 році. Суттєві зміни – це введення переліку орієнтовних проєктів для виконання учнями та основних технологій, які вони повинні опанувати. Щодо розділу «Технологія побутової діяльності», то у ньому вказано наступні:

- технологія безпечного користування електроприладами (5 клас);
- технологія формування культури споживання їжі (5 клас);
- технологія сервірування столу (5 клас);
- технологія догляду за житлом (6 клас);
- технологія догляду за волоссям (6 клас);
- технологія малярних робіт (7 клас);
- технологія придбання продуктів харчування та інших товарів (7 клас);

- технологія добору зачіски (8 клас);
- технології добору одягу та взуття і догляду за ними (8 клас);
- технологія проектування власного стилю (9 клас).

У програмі пояснюється специфіка опанування розділу й вказується, що учні мають виконувати окремі невеликі проекти, у процесі роботи над якими набуватимуть корисних побутових навичок.

Таким чином, розглянуто та проаналізовано навчальні програми з трудового навчання, зроблено висновок стосовно фактичного матеріалу, який обов'язково повинні опанувати студенти – майбутні учителі технологій, щоб у майбутній трудовій діяльності мати змогу організувати навчально-виховний процес на високому методичному рівні.

Змістове наповнення навчальної дисципліни «Технологія побутової діяльності» формувалося й на основі проведеного аналізу літературних джерел з проблематики ведення домашнього господарства та побутової діяльності, підручників і навчально-методичних посібників за даним напрямом. Зупинимось на них детальніше.

Розкривають сучасну модель домашнього господарства, сучасне розуміння понять «дім» та «родина» Е. Кульбацкий, Г. Ганьшина, А. Короткова, І. Рябова у праці «Теорія і практика домоведення: навч. посібник» [2]. За цим посібником в Росії відбувається підготовка за спеціальністю «Домоведення» менеджерів, які займаються управлінням такою складною соціально-економічною системою, як дім, сім'я, де поряд з традиційними функціями по веденню домашнього господарства здійснюються функції управління сімейним бізнесом, домашнім вихованням і освітою, роботами по дизайну житла, організації сімейного дозвілля.

Впродовж останнього десятиліття була видана навчально-методична література з питань навчання учнівської та студентської молоді основам побутової культури. Ґрунтовною є праця «Сімейнопобутова культура та домашня економіка: навч. посібник» за редакцією Т. Грищенко, Т. Іщенко, Т. Мельничук [5], змістове наповнення якої дозволяє ознайомити підростаюче покоління з культурою сімейного спілкування, веденням ділових зустрічей, подоланням конфліктних ситуацій, утриманням житла та домашнім господарюванням, плануванням сімейного бюджету. Увагу акцентовано на питаннях сім'ї і шлюбу, історії та розвитку сім'ї в Україні, господарсько-економічних проблемам і правових відносинах в сім'ї.

Для проведення занять з трудового навчання у школі призначена книга Л. Денисенко «Азбука домашнього господарювання» [1]. У даному посібнику розглядаються основи ведення домашнього господарювання: приділена увага питанням з

кулінарії, сервірування стола, рукоділля, гігієни, догляду за житлом.

Я. Цибульком, Ю. Руднєвою, О. Овчинніковою, Н. Климовим розроблено ряд факультативних курсів, що включають програму і поурочні плани: «Наші домашні справи», «Побутова техніка», «Житло», «Раціональне ведення домашнього господарства».

Опрацювання цих джерел, їх осмислення й узагальнення лягло в основу змістового наповнення навчальної дисципліни «Технологія побутової діяльності», визначення універсальних тем та структурних елементів.

Таким чином, змістове наповнення даної навчальної дисципліни включає такі структурні елементи: приміщення сучасної оселі, їх обладнання; естетика інтер'єру сучасного житла; декоративний текстиль в дизайні інтер'єру житлових приміщень; квіти як зелена декорація інтер'єру житла; догляд за житлом; догляд за меблями; побутова техніка; екологічна безпека житла; економіка домашнього господарства; елементи культури споживача; культура готування та споживання їжі; сервірування столу, етикет поведінки за столом; культура зовнішнього вигляду; догляд за одягом та взуттям, догляд за аксесуарами; догляд за шкірою та володіння мистецтвом макіяжу як складова особистої культури; догляд за волоссям та особливості створення зачісок до різних життєвих подій.

Метою викладання навчальної дисципліни «Технологія побутової діяльності» є засвоєння теоретичних основ технології побутової діяльності, формування у студентів практичних навичок щодо організації та ведення домашнього господарства, розвиток у студентів пізнавальної активності та творчих здібностей, формування потреби до самовдосконалення у процесі роботи над власним іміджем.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Технологія побутової діяльності» є забезпечення умов, за яких студенти успішно засвоюють основні положення теорії і практики культури житла, основ етикету, культури зовнішності, оволодіють комплексом знань і умінь, необхідних для глибокого засвоєння навчального матеріалу, що допоможе не тільки розвинути та проявити творчі здібності у навчально-виховному процесі, а й збагатити професійну компетентність майбутніх вчителів трудового навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати: історичні етапи формування домашнього господарства; поняття домогосподарства; особливості обладнання приміщень сучасної оселі; сутність естетики інтер'єру; основи догляду за житлом; елементи культури споживача; складові культури готування та споживання їжі; складові культури зовнішнього вигляду; основи догляду за одягом та

взуттям.

Також, у результаті вивчення даної навчальної дисципліни студенти повинні вміти: працювати з літературними джерелами та іншими видами інформації з питань побутової культури, відбирати найголовніше та систематизувати його; добирати обладнання для приміщень сучасної оселі; здійснювати естетичне оформлення інтер'єру приміщень; доглядати за кімнатними квітами, створювати квіткові композиції; доглядати за житлом; визначати родинні потреби та розраховувати бюджет сім'ї; організовувати харчування родини; намічати шляхи самовдосконалення при формуванні власного іміджу.

Щодо методики викладання навчальної дисципліни «Технологія побутової діяльності», то вона має певні відмінності при очному і дистанційному навчанні. Під час очного навчання форми і методи навчання є традиційними: форми навчання – лекції, лабораторні заняття, самостійна робота; методи навчання – словесні, наочні, репродуктивні, практичні, пошукові.

Дистанційне навчання, що стало в умовах карантину єдиною альтернативою очному, характеризується зорієнтованістю на інформаційно-комп'ютерні технології. У процесі викладання дисципліни «Технологія побутової діяльності» проводяться онлайн-лекції та лабораторні онлайн-заняття на платформі Google-meet, онлайн-презентації та майстер-класи; призначаються в classroom завдання з прикріпленими методичними вказівками до їх виконання.

Висновки. Проблема підготовки майбутніх учителів технологій до навчання учнів технологіям побутової діяльності наразі є актуальною. Опанування студентами навчальної дисципліни «Технологія побутової діяльності» спрямоване на засвоєння теоретичних положень технології домашнього господарювання та формування практичних навичок щодо організації та ведення домашнього господарства. Розробляючи змістове наповнення даної дисципліни враховувались питання, відображені в змісті розділу «Технологія побутової діяльності» програми трудового навчання (5 – 9 класи), які є обов'язковими для вивчення учнями у школі. Умовами дистанційного навчання продиктовані нові вимоги до організації навчання студентської молоді, впроваджено нові форми і методи навчання.

Список літератури:

1. ДЕНИСЕНКО Л.І. Азбука домашнього господарювання: навч. посіб. з трудового навчання для учнів 5 – 9 кл. загальноосвіт. шк., ліцеїв, гімназій / Л.І. Денисенко. – К.: А.С.К., 2003. – 232 с. : іл.
2. КУЛЬБАЦКИЙ Е.М. Теория и практика домоведения: учебное пособие /Е.М. Кульбацкий, Г.В. Ганьшина, А.В. Короткова, И.Ю. Рябова. – М.: ИНФРАМ, 2009. – 208 с.

3. МОШТУК В.В. Дидактичні умови інтеграції споріднених початкових предметів: Дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Київський держпед.ін-т ім. М.П.Драгоманова. – К, 1991. – 164 с.
4. Освітні технології: навч. метод. посіб / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За ред. О.М. Пехоти. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 255 с.
5. Сімейнопобутова культура та домашня економіка: навч. посібник / за ред. Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук. – К.: Вища освіта, 2004. – 480 с.

УДК: 331.56/.57

UDC: 331.56/.57

Kukliński Michał, Mgr

Kuklinski Michal, Master

BEZROBOCIE JAKO ZJAWISKO WSPÓŁCZESNOŚCI

UNEMPLOYMENT AS A CONTEMPORARY PHENOMENON

Na kształtowanie się bezrobocia bezsprzecznie wywiera wpływ światowa globalizacja. Koncerny międzynarodowe wymuszają wzrost bądź ubytek miejsc pracy poprzez lokalizowanie własnych inwestycji. Ponadto zmieniają się również zasady zatrudnienia. Coraz częściej korzysta się z nietypowych, elastycznych form zatrudnienia, które pozwalają na obniżenie kosztów siły roboczej i kapitału. Pracodawcy najchętniej przyjmują pracowników na umowę o dzieło, zlecenie, czy też na czas określony zmierzając do obniżenia kosztów. W rezultacie mamy do czynienia ze spadkiem poczucia bezpieczeństwa socjalnego. Analizując przyczyny powstania bezrobocia, należy przede wszystkim wyróżnić źródła, które leżą u jego podstaw.

Słowa kluczowe: bezrobocie, wykluczenie, praca socjalna, gospodarka rynkowa.

The shaping of unemployment is undoubtedly influenced by global globalization. International companies force the increase or loss of jobs by locating their own investments. In addition, employment rules are also changing. More and more often, atypical, flexible forms of employment are used, which allow to reduce the costs of labor and capital. Employers are most likely to accept employees under a specific task, mandate or fixed-term contract, aiming to reduce costs. As a result, we are dealing with a decline in the sense of social security. When analyzing the causes of unemployment, it is necessary to distinguish the sources that lie at its root.

Keywords: unemployment, exclusion, social work, market economy.